

จ ๑ ก.ศ. ๒๕๔๕

วงปีไม้แมน : ดนตรีในพิธีเสนของชาวลาวโซ่ง ในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. ๒๕๔๕

ISBN 974 - 04 - 2038 - 9

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๑๗
๒๕๔๕
๒๕๔๕
ค.๒

4137636 LCCS/M : สาขาวิชา : วัฒนธรรมศึกษา : ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คำสำคัญ : ปีไม้แมน / พิธีเสน / ลาวโซ่ง / เขาย้อย / เพชรบุรี

อัมรินทร์ แร่งเพชร : วงปีไม้แมน : ดนตรีในพิธีเสนของชาวลาวโซ่งในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี (WONG PI MAI MAN : MUSIC IN SEN CEREMONY OF LAO SONG AT KAOYOI DISTRICT, PERCHABURI PROVINCE.) คณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ : อนันต์ สบถกย์ กศ.บ., กศ.ม., พรทิพย์ อูสุภรัตน์ กศ.บ., ศศ.ม., อภิญญา บัวสรวง ศศ.บ., M.A., 106 หน้า ISBN 974 - 04 - 2038 - 9

วงปีไม้แมน เป็นดนตรีที่ใช้บรรเลงเพื่อประกอบพิธีเสนของชาวลาวโซ่ง ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผีผดของชาวลาวโซ่งให้การเคารพนับถือ และมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของสังคมชาวลาวโซ่งมาแต่อดีตในการศึกษาวิจัยเรื่อง วงปีไม้แมน : ดนตรีในพิธีเสนของชาวลาวโซ่งในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติพัฒนาการและองค์ประกอบทางดนตรีของวงปีไม้แมน และบทบาทหน้าที่ของวงปีไม้แมนที่มีต่อพิธีเสนและต่อสังคมชาวลาวโซ่งตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อวงปีไม้แมน ซึ่งเป็นดนตรีในพิธีเสนของชาวลาวโซ่งใน อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

การศึกษาวิจัยเรื่อง วงปีไม้แมน ดนตรีพิธีกรรมของชาวลาวโซ่งในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี เป็นงานศึกษาวิจัยเชิงมานุษยวิทยาการดนตรี ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของวงดนตรีปีไม้แมน อันเป็นดนตรีประกอบพิธีเสน พิธีกรรมสำคัญของชาวลาวโซ่ง รวมทั้งศึกษาลักษณะและองค์ประกอบทางดนตรีของวงปีไม้แมนด้วย

จากการศึกษาพบว่า วงปีไม้แมน เป็นดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีเสน ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนับถือผีผดของชาวลาวโซ่งในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และยังคงผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของชาวลาวโซ่งจนถึงปัจจุบัน วงปีไม้แมน ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าเท่านั้น ไม่มีเครื่องจังหวะ หรือเครื่องดนตรีอื่นๆ ประกอบ ในขณะที่บรรเลงมีการขับบทสวดของหมอมคควบคู่ไปด้วย ความหมายในเชิงพิธีกรรม วงปีไม้แมนถูกใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับผีในพิธีเสน เพื่อก่อให้เกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่น ในความสำเร็จของการทำพิธีเสน ซึ่งพิธีกรรมดังกล่าว มีบทบาทหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางด้านความมั่นคงทางจิตใจต่อชาวลาวโซ่ง เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังจริยธรรม ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม และเป็นสัญลักษณ์ในการแสดงชนชั้นทางสังคมของชาวลาวโซ่ง บทบาทหน้าที่ที่กล่าวมา ได้ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมลาวโซ่งภายใต้การนับถือผีผดด้วยกัน แต่ในปัจจุบันนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้พิธีเสนและวงปีไม้แมนเริ่มลดบทบาทลงไปจากวิถีชีวิตของชาวลาวโซ่ง เนื่องจากชาวลาวโซ่งรุ่นใหม่ได้รับเอาวัฒนธรรมและค่านิยมแบบสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันมากขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตแบบเดิมที่เคยผูกพันอยู่กับความเชื่อเรื่องผีและพิธีเสน เมื่อพิธีเสนลดบทบาทหน้าที่ลง วงปีไม้แมนซึ่งเป็นดนตรีประกอบพิธีเสนก็ต้องลดบทบาทหน้าที่ตามไปด้วย ประกอบกับวงปีไม้แมนเป็นดนตรีที่ใช้สำหรับทำพิธีกรรมเท่านั้น ในเวลาปกติจะนำมาเล่นไม่ได้ ทั้งนี้ดนตรีก็ต้องเป็นผู้ที่มีสถานภาพพิเศษ คือ หมอมค ไม่ใช่บุคคลธรรมดาทั่วไป ดังนั้นจึงเป็นข้อจำกัดของการสืบทอดดนตรีปีไม้แมน ซึ่งสภาวะการณ์ดังกล่าว อาจทำให้วงปีไม้แมนสูญหายไปจากสังคมของชาวลาวโซ่ง ได้ในอนาคต

4137636 LCCS/M : MAJOR : CULTURAL STUDIES ; M.A. (CULTURAL STUDIES)
KEY WORD : PI MAI MAN / SEN CEREMONY / LAO SONG / KAOYOI
DISTRICT PETCHABURI PROVINCE

AMMARIN RANGPHET : WONG PI MAI MAN : MUSIC IN SEN
CEREMONY OF LAO SONG AT KAOYOI DISTRICT, PETCHABURI PROVINCE.
THESIS ADVISORS : ANAN SOBREAK B.ED., M.ED., PORNTHIP USUPARAT
B.A., M.A., APINYA BUASUANG ,B.A., M.A., 106 p. ISBN 974 – 04 – 2038 – 9

Wong Pi Mai Man (Pi Mai Man) is music played to accompany the Sen ceremony of Lao Song. This ceremony is related to the tribe's tradition in worshipping "Phi Mod" (the Spirit), which has played an important role in Lao Song society since the olden days. The objective of the study is firstly, to study the history, development and musical composition of Wong Pi Mai Man and secondly, to study the roles of Wong Pi Mai Man in Sen ceremony and in Lao Song society, as well as the impact caused by social and cultural changes which affect Wong Pi Mai Man.

The study is based on humanities, using qualitative research methods. Data and information were collected from documents and field surveys by recording videos, voice, as well as observation and interviews conducted with Mor Mod (witch doctor), Mor Pi (pipers) and general participants in the ceremony. These materials were used in analysis and presentations.

The result of this study indicates that Wong Pi Mai Man is a ceremonial music with a unique characteristic. The band is assembled woodwind instruments only, without percussion or any other types of instruments. The music is played along with Mor Mod's chanting while conducting the Sen ceremony, which is related to the traditional belief in Mor Mod. It is therefore closely linked with the Lao Song's way of life. Its roles and functions serve the people of Lao Song in boosting mental confidence in both individual and social levels. Wong Pi Mai Man is used in the ceremony as a means to contact the spirits and with its performance, the music instigates faith in the people that leads to their confidence in the successful result of the ceremony. On the social level, Wong Pi Mai Man is a means to instill moral codes and to control peace in the society through common belief in spirits. Moreover, it is also used as a symbol of social hierarchy of the Lao Song people. Nowadays, however, the roles of Wong Pi Mai Man and Sen ceremony has been lessened due to social changes; Lao Song people have adopted much of townspeople culture and values in their daily life, causing changes in the traditional way of life, which involves beliefs in Spirits and Sen ceremony. The attitudes of modern Lao Song people on such beliefs, therefore, have changed. If the Sen ceremony is neglected, Wong Pi Mai will inevitably be neglected, too. Thus, in the future, Wong Pi Mai Man might not remain in Lao Song society. It could, however, remain in a preserved form without roles and functions to serve the society as it used to in the past.